

קול צופיין

קול צפ"ן נשאו קול יחדו ירגנו

ממות מסעי תשפ"ה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

תורה של גבורה, תורה של מלכות

ה' ולכן אפשר לומר 'הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה'.'
ש"חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן".

מפני מה משה מוסיף את חצי שבט מנשה?

ולמה נתן להם משה את נחלתם מעצמו על פי ה'? כי ראה משה שבעבר הירדן כח התורה הוא מעט. ועל כן "השתדל להשתיל בקרבם גדולי תורה שיאירו מחשבי הארץ באור כח שלהם. וכתב 'מני מכיר ירדו מחוקקים'. היינו גדולי תורה ראשי ישיבות". חשוב לומר שמדובר בגדולי תורה אוהבי הארץ. שזה מה שהיה צריך במיוחד לחזק אצל בני גד ובני ראובן. גם חיוזק באהבת התורה. גם חיוזק באהבת ארץ ישראל, וגם חיוזק באהבת עם ישראל.

בני מכיר – ערבים זה לזה

החיוזק נעשה על ידי בני מכיר בן מנשה שהם "מחוקקים" - גדולי תורה גיבורי מלחמה. מיוחדים באהבת ארץ ישראל שלהם. מיוחדים בערבות הדדית שלהם. בזכות התכונה הזו הם סייעו לדבורה ולברק שנלחמו בסיסרא וביצין מלך כנען עם המלכים שאיתו. כך אומרת דבורה בשירתה (שופטים ה יד) "מני מכיר ירדו מחוקקים ומגבולן מושכים בשבט ספר". שבני מכיר היו מחוקקים לומדי תורה "נושא בעל עם חבירו" (אבות ו ו) ולא חושבים רק על עצמם.

איזה חצי משבט מנשה?

בדברי הימים כתוב שהיו למנשה שני ילדים. אשריאל ומכיר (דברי הימים א יד) בפרשתנו אנתנו לומדים שהיה לו בן ושמו יאיר (ואולי היה בן בנו - יבמות סב). חצי השבט שנולד ממכיר ומיאיר בני מנשה התיישב בעבר הירדן המזרחי. "וילכו בני מכיר בן מנשה גלעד וילכדה ויורש את האמרי אשר בה: ויתן משה את הגלעד למכיר בן מנשה וישב בה: ויאיר בן מנשה הלך וילכד את חותיהם ויקרא אתהן חות יאיר: ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו" (דברים לב מב).

למה הוסיפו את חצי שבט מנשה?

בתחילה רק גד וראובן

בפרשת מטות מסופר. "ומקנה רב הנה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה" (במדבר לב א) הם מבקשים ממושה להתיישב שם. משה חושש שהם מומשיכים את חטא המרגלים של מאיסת ארץ ישראל, והם מבטיחים לו שהם ילחמו ביחד עם ישראל על עבר הירדן המערבי ורק אחר כך יחזרו לבתיהם בעבר הירדן המזרחי.

רק אחרי שמושה מגיע איתם לסיכומים, מוזכרים חצי שבט בני מנשה לראשונה. "ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן יוסף את מקלכת סיוח מלך האמרי ואת מקלכת עוג מלך הבשן הארץ לעריה בגבלת ערי הארץ סביב". (במדבר לב ג) כולם שואלים למה חצי שבט מנשה קיבלו נחלה בעבר הירדן המזרחי בלי שכלל לא ביקשו נחלה? ולמה נחלתם מוזכרת רק לקראת סוף הפרק?

חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן

הנצי"ב מוולוז'ין בהעמק דבר (דברים ג טז) מביא את המשנה במסכת ביכורים (פרק א ח) "רבי יוסי הגלילי אומר, אין מביאין ביכורים מעבר הירדן, שאינה ארץ זבת חלב ודבש". ובירושלמי מובאת ברייתא שאומרת כי לא מביאים ביכורים מנחלת בני גד וראובן שנטלו את הארץ ואחר כך ביקשו רשות ממושה הם לא יכולים לומר "ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה' והנחתו לפני ה' א-להיך והשתחוית לפני ה' א-להיך" (דברים כו).

לעומת זאת אפשר להביא ביכורים מנחלת חצי שבט המנשה כיון שמושה נתן מעצמו את הארץ לחצי שבט המנשה, ומושה לא עשה כן בלי הנחית

גם נבח שלכד את קנת ואת בנתיה הוא מבני יאיר בן מנשה כמו שמוכר בדברי הימים (א ב כא) ששגוב הוא הנכד של מכיר. "ושגוב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלש ערים בארץ הגלעד: ויקח גשור וארם את חות יאיר מאתם את קנת ואת בנתיה ששים עיר כל אלה בני מכיר אבי גלעד". מתוך העובדה שהפסוק מזכיר את קנת ובנותיה, אנחנו לומדים שהיא הייתה כרך גדול שערם רבות סביבה.

נתגדלו על פי דרכו ותרבותו של יוסף

אין ספק שמדובר בחצי השבט שהיה מחונן באומץ שהיה כל כך חסר לעם ישראל מאז חטא המרגלים. האומץ הזה נמצא אצל צאצאי מכיר ויאיר בני מנשה. את כל התכונות הטובות הללו הם קיבלו מתוך דבקותם בתורת האבות שהועברה אליהם דרך יוסף הצדיק. דכתיב "ויא יוסף לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברפי יוסף" (בראשית ו).

והסביר רבינו בחי שבני מכיר חוננו אצל יוסף כמו אב בהיותם קטנים. החתם סופר הסביר "נתגדלו על פי דרכו ותרבותו של יוסף". (תורת משה ויחי). ובהעמק דבר "פדי להורות כי יוסף הצדיק גדל בביתו צדיקים שמהם יצאו בנות צלפחד שהיו חכמות וצדקניות שבדור". אוהבות את ארץ ישראל ומלאות אמונה שנוכח לרשת את הארץ.

צדיקים וצדקניות - אוהבי ארץ ישראל

ובנותיו חבבו את הארץ

בתורה (במדבר כז) כתוב "ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרחצה". רש"י במקום שואל למה מוזכר מנשה פעמיים. "למה נאמר והלא כבר נאמר בן מנשה? אלא לומר לך יוסף חבב את הארץ שנאמר (בראשית ו) 'והעליתם את עצמותי וגו' ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר 'לנו אחוזה'".

חיבת הארץ - צדקות

הצדקות שלהם התגלתה באהבת הארץ: "וללמדך שהיו כולם צדיקים שכל מי שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים ופרט לך הכתוב באחד מהם ליחסו לשבח - הרי זה צדיק בן צדיק. ואם יחסו לגנאי כגון (מ"ב כה) בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע - בידוע שכל הנזכרים עמו רשעים היו". וישמעאל בן נתניה בן אלישמע גרם לישראל לגלות מארץ ישראל למצרים אחרי שרצח את גדליה בן אחיקם. לכן הזכירו אותו ואת אבותיו שהיה רשע בן רשע.

אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו

חיבת הארץ שלהם הביאה אותם למדרגה גדולה. כך כתוב (במדבר כז) ויאמר ה' אל משה לאמר: בן בנות צלפחד דברת נתן ותתן להם אהזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת את נחלת אביהן להן". וכרש"י "כך כתובה פרשה זו לפני במרום מגיד שראתה עיני מה שלא ראתה עינו של משה". ובהמשך "אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו".

משפיעות אהבת הארץ על כל הנשים

בזכות בנות צלפחד בחרו בארץ ישראל כל הנשים. כך מפרש רש"י על הפסוק שקראנו בפרשה הקודמת על יורשי הארץ "ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואהרן הכהן אשר פקדו את בני ישראל במדבר סיני". מדייק רש"י את המילה 'איש' ואומר: "אבל על הנשים לא נזרה גזרת המרגלים. לפי שהן היו מחבבות את הארץ. האנשים אומרים (במדבר יד) 'נתנה ראש ונשובה מצרימה'. והנשים אומרות 'נתנה לנו אחוזה'. לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן". לומר לך מה שעשו בנות צלפחד היה ביטוי לרוח של נשות ישראל במדבר.

גם ראשי האבות לשבט מנשה מחבבים את הארץ

בנות צלפחד השפיעו גם על הגברים מהשבט שלהן, כך מובא בפרק האחרון של פרשת מסעי "ויקרב ראשי האבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן מנשה ממשפחת בני יוסף וידברו לפני משה ולפני הנשאים ראשי אבות לבני ישראל". הם חוששים שנחלת מנשה תתמעט אם בנות צלפחד יתחתנו עם מישהו משבט אחר. "והיו לאחד מבני שבטי בני ישראל לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחלת המטה אשר תהינה להם ומגדל נחלתנו יגרע". וגם להם נאמר באותה לשון שנאמר לבנות צלפחד "בן מטה בני יוסף דברים" (לו ה). אשרי אדם שהקב"ה מודה לדבריו.

יאיר בן מנשה - כמו רוב סנהדרין

הגמרא במסכת בבא בתרא (קכא:) מלמדת משהו פלאי וחשוב מאוד. "יאיר בן מנשה ומכיר בן מנשה נולדו בימי יעקב, ולא מתו עד שנכנסו ישראל לארץ. שנאמר: ויבו מהם אנשי העי כשלישים וששה איש, ותנא: שלשים וששה ממש, דברי רבי יהודה; אמר לו רבי נחמיה: וכי נאמר שלשים וששה? והלא לא נאמר אלא כשלישים וששה! אלא זה יאיר בן מנשה ששקול כרבה של סנהדרין".

תורת ההנהגה של כלל ישראל

רוב סנהדרין פירושו הרוב שקובע בבית הדין של כלל ישראל, שהרי בית דין של שבעים ואחד עוסק בצרכי כלל ישראל כמו שאומרת המשנה בסנהדרין. "אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ואין מוציאין למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, אין עושין סנהדריות לשבטים אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת אלא על פי בית דין של שבעים ואחד" (סנהדרין ב.).

את התורה הגדולה הזו הוא למד יאיר בן מנשה מיוסף ביחד עם מכיר. בתורה הגדולה הזו משתמש יוסף בהנהגתו את מצרים ובהתנהגותו עם האחים שלו. את התורה הגדולה של האבות מביאים מכיר ויאיר בני מנשה לבני ישראל היוורשים את הארץ בימי יהושע.

גם איש מלחמה וגם איש תורת האבות

בגלל החשיבות הגדולה של התורה הזו מספרת לנו התורה על מעשי מכיר ויאיר בני מנשה בספר דברים (ג). חוזרת עליו בספר יהושע (יג לא). ועוד מלמדת "ויהי הגורל למטה מנשה כי הוא בכור יוסף למכיר בכור מנשה אבי הגלעד כי הוא היה איש מלחמה ויהי לו הגלעד והבשן". (יהושע יז) ללמדנו כי כמו האבות הוא גם איש תורה וגם איש מלחמה. ללמדנו עוד על אריכות ימים מיוחדת של מאות שנים שזכו בה בגלל דבקותם בארץ ישראל.

בני ישראל
בארץ ישראל
גם מאריכים
ימים יותר
מכל יושבי
תבל. גם
מגלים גבורה
יותר מכל
יושבי תבל.
והכל מתוך
תורת ארץ
ישראל
שהיא תורת
האבות

שהיה מכיר משתמח לפני רגליו של חצרון שישא את בתו

חלק מההנהגה שהם למדו מיוסף זה לחבר את שני חלקי עם ישראל. כך אנו לומדים בדברי הימים על משפחת מכיר בן יוסף. "ואחר בא חצרון אל בת מכיר אבי גלעד והוא לקחה והוא בן ששים שנה ותלד לו את שגוב" (א פרק ב טא) חצרון הוא משבט יהודה. וכתב בעל העמק דבר (בראשית נ ג) "שָׁהָה מְכִיר מִשְׁתַּמֵּחַ לִפְנֵי רַגְלָיו שֶׁל חֲצֹרֹן שִׁישָׂא אֶת בְּתוּלָתוֹ לְהוֹלִיד בָּנִים שִׁידַע שִׁידָיו מִחֻקִּים". ידע מכיר שהמחוקקים הם משבט יהודה "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו".

על כן מכיר מבקש מחצרון שישא את בתו ומשניהם יצאו המחוקקים של עם ישראל. שבתקופה ההיא כוחו של מנשה מופיע בעולם, אבל כוחו של שבט יהודה עוד לא הופיע. השיתוף הזה מביא את הכח המחוקק של יהודה לביטוי באמצעות שבט מנשה. מתחתן חצרון עם בת מכיר ומהם יוצאים המחוקקים שמסייעים לדבורה לנצח במלחמה. אנשי תורה ואנשי מלחמה ואנשי ערבות הדדית שמבינים כי אם הם לא ילחמו עבור אחיהם, יאבד עם ישראל חלילה.

וזה סימן לדורות

כותב העמק דבר "וגם בני מכיר בן מנשה שהיו באמת בני יהודה רק נקראו ע"ש אבם נתגדלו על ברקי יוסף. ובא ללמד שבימי זמננו של יוסף חשב מאד את בעלי תורה והשתדל להתחתן אתם, וזה סימן לדורות". סימן לדורות לחבר בין בני יהודה לבני יוסף. לחבר אנשי תורה עם אנשי מלחמה. סימן לאהבת תורה, לאהבת הארץ, לגבורה, לערבות הדדית ועוד.

התאמצו על חיבור בני יהודה ובני יוסף

החיבור של חצרון ובת מכיר הוא חיבור בין בני לאה לבין בני רחל. מתוך התורה של יוסף שמקרב את אחיו אליו שמכרו אותו ומוחל על עלבוננו. חיבור שהוא רמז לגאולה העתידית שתהיה בחיבור שכזה "כדבר יחזקאל הנביא (ל"ו טו) "וְאֵתָהּ בֶן אָדָם קָח לָךְ עֵץ אֶחָד וְכָתַב עָלָיו לִיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָיו וְלָקַח עֵץ אֶחָד וְכָתוּב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָיו: וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל אֶחָד לָךְ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאַחֲדִים בְּיָדְךָ". האחדות הזו מביאה ברכה גדולה "וְקָרַבְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם: וְהָיָה אוֹתָם וְנִתְּתִים וְהִרְבִּיתִי אוֹתָם וְנִתְּתִי אֶת מְקֻדְשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם".

ממליכי דוד - מאחדים את עם ישראל

את הערבות הזאת אנחנו פוגשים בזמן המלכת דוד המלך על כל ישראל. שבתחילה מלך דוד שבע שנים בחברון בלבד רק על שבט יהודה. אחרי שבע שנים באים חלקים מעם ישראל להמליך אותו על כל ישראל כאחד. "ומעבר לידן מן הראוובני והגדי וחצי שבט קנזשה בכל כלי צבא מלחמה מאה ועשרים אלף: כל אלה אנשי מלחמה עֲדְרִי מְעֻרָה בְּלָבָב שְׁלֹם בָּאוּ חֲבֵרֹנָה לְהַמְלִיךְ אֶת דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וגם כל שְׂרֵית יִשְׂרָאֵל לֹב אֶחָד לְהַמְלִיךְ אֶת דָּוִד" (דברי הימים א פרק יב).

ואחתו המלכת - ולפי שהיתה אשה גדולה זכר תולדתה

מידת המלכות הזאת מופיעה גם בצד הנשי של המשפחה. כך אנחנו מוצאים מלכות אצל הבת של מכיר אחות גלעד "ואחתו המלכת ילדה את אישהוד ואת אביעזר ואת מחלה". ופירש הרד"ק - "אחות גלעד והייתה מולכת בקצת הארץ אשר לגלעד. ואע"פ שלא נזכר בתורה ובנביאים, ידוע הוא אצלם בקבלה. ולפי שהיתה אשה גדולה זכר תולדתה".

מספר בני ישראל כששת מאות אלף

הפלא הזה של שבט מנשה מופיע גם במספר בני ישראל בעת נדודיהם במדבר. לכל אורך שנות הנדודים במדבר נשאר מניין בני ישראל יציב. "ויסעו בני ישראל מרעמסס ספתה קִשָּׁש מאות אלף רגלי הגברים לבד מִטָּף" (שמות יב לו). בספר במדבר בשנה השנייה ליציאתם ממצרים הם היו 603,550 איש "וַיְהִיו כָּל הַפְּקָדִים שֵׁשׁ מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים" (במדבר א).

בפרשת פנחס כתוב שהם יורדים קצת במספר ועדיין כשש מאות אלף איש "אלה פקודי בני ישראל שש מאות אלף ואלף שבע מאות ושלשים". מסתבר שהם התמעטו ב-1820 איש במשך 40 שנה אבל עדיין היו קִשָּׁש מאות אלף רגלי.

למה הם לא גדלים במספרם במדבר?

במצרים התקיים בהם "כאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוך" ריבוי העם מתוך העינוי. בארץ ישראל מתקיימת בהם הברכה של "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה". במדבר אין את הברכה כנגד העינוי שהיה במצרים ואין את הברכה של ארץ ישראל, לכן בני ישראל נשארים לכל אורך ארבעים השנים קִשָּׁש מאות אלף רגלי, ואפילו יורדים מעט ב-1820 אנשים. לצערנו זה מה שקרה לנו באלפיים שנות גלות. אם היינו זוכים להיות בתקופה זו בארץ ישראל - היינו היום גדלים למאות מיליוני יהודים אם לא למעלה מזה.

שבט מנשה עולה במספר יותר מכולם

שבט שמעון מצטמק במדבר ב-37,100 איש. ביציאה ממצרים הם היו 59,300 איש. בשנת הארבעים הם מנו 22,200 איש בלבד. 62% משבט שמעון כלה במדבר. חלק מהשבטים עלה כנגדם. העלייה הכי גדולה היא של שבט מנשה. בשנה השנייה היו במנשה 32,200 איש "פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה מִנְּשֵׁה שְׁנָיִם ושלשים אלף וקמאתים" בשנת הארבעים מתרבים בני מנשה ב-20,500 איש ל-52,700 איש. למה הם עלו במספר יותר מכל השבטים? בזכות אהבת ארץ ישראל.

מי שמתפלל על הארץ - זוכה לחיים

הגמרא (ברכות ח). מספרת על אריכות ימים של יושבי ארץ ישראל ומי שאוהב את הארץ ורוצה בה. "אָמְרוּ לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן, אִיפָא סָבִי בְּבָבֶל" יש זקנים בבבל. "תִּמְחָה וְאָמַר, (ודברים יא) "לִמְעַן יָרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְּנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה", כְּתִיב, אָבֵל בַּחוּצָה לָאָרֶץ - לֹא". סיפרו לו שהם מגיעים ראשונים לבית הכנסת ויוצאים אחרונים, אמר רבי יוחנן כי בזכות זה הם מאריכים ימים. "בִּינוּ דְאִמְרֵי לֵיהּ, מְקַדְמֵי וּמְחֻשְׁכֵי לְבִי כְּנִשְׁתָּא, אָמַר, הִינוּ דְאִהְנִי לְהוּ".

לשמוך מזוזות פתחי - מצא חיים

הפסוק שמלמד כי התפילה שמקדימים אליה ודבוקים בה זוכים לברכת המזוזות שמוסיפה חיים. דכתיב בה "לִמְעַן יָרְבוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְּנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה". ובגמרא "כְּדָאֻר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי לְבָנָיו, קְדִימוּ וְחֻשְׁכוּ וְעִיְלוּ לְבִי כְּנִשְׁתָּא, כִּי הֵיכִי דְתוֹרִיכוּ חַיִּי. אָמַר רַבִּי אֲחָא בְּרַבִּי חֲנִינָא, מַאי קָרָא? "אֲשֶׁרִי אָדָם שָׁמַע לִי, לְשַׁקֵּד עַל דְּלִתִּי יוֹם יוֹם, לְשִׁמּוּר מְזוּזַת פִּתְחִי" (משלי ח), וְכָתִיב בְּתָרִיהּ, "כִּי מִצָּאִי מִצָּא חַיִּים".

שבט מנשה זכו להרבה חיים בזכות אהבת הארץ

כך שבט מנשה שהיו מחבבים את הארץ - זכו להוספת חיים. שכך אומר

השיתוף הזה מביא את הכח המחוקק של יהודה לביטוי באמצעות שבט מנשה. מתחתן חצרון עם בת מכיר ומהם יוצאים המחוקקים שמסייעים לדבורה לנצח במלחמה. אנשי תורה ואנשי מלחמה ואנשי ערבות הדדית

סיפורים על הרב זצ"ל

גילוי אליהו

הרב זצ"ל היה גאון בלכסות את גדולתו, ואפילו טפח לא גילה. אך כשהיה מדובר בשלום-בית או בשאלות בפיקוח-נפש וכדומה, ניתן היה לראות בפועל ששכינה מדברת מגרוננו, כפשוטו.

זכורני שבהיותי אברך בכולל "מרץ" ניגש אלי אחד האברכים שנולד לו בן, וביקש ממני שאשאל בעבורו ובעבור אשתו איזה שם טוב לבן שנולד להם במזל טוב. ביקשתי שיתלווה אלי להתפלל ותיקין עם הרב, אך הוא התבייש לבוא. הוא צייד אותי ברשימת שמות, ומרשימה שהגשתי לרב, הרב בחר את השם יוסף וברך.

לאחר כחודש ניגש אלי אותו אברך וסיפר לי שיש בעיות בשלום הבית שלו, בעקבות בחירת השם יוסף לבנו. מתברר שהשם הזה נכנס לרשימה מתוך שהוא רצה אותו, אך אשתו מאוד לא חפצה בו, אך מאחר שהרב בחר היא קיבלה זאת. בדיעבד התברר שבפועל קשה לה, וקשה בבית... אמרתי לו שאני לא יודע מה לומר לו. הצעתי שיבוא איתי ביום למחרת לרב לאחר ותיקין ויספר לרב, אך הוא מאוד התבייש והעניין נדחה.

לאחר חודש נוסף נולד למישהו אחר בן במזל"ט, והרב הוזמן להיות סנדק בברית. הברית נערכה בבית המדרש של הישיבה התיכונית במבשרת-ציון, ובסיום הברית הרב יצא מהפתח הראשי של בית המדרש, שהוא פתח גדול ורחב מאוד, ואני הלכתי לצדו.

משמאל לדלת, עמד אותו אברך עם בנו הקטן יוסף בידיו, שכבר היה בן חודשיים, והתבייש לגשת לקבל ברכה מהרב. המרחק אליו ממרכז היציאה היה כשני מטרים. לפתע עצר הרב את הליכתו וסטה ממרכז הדרך שמאלה, ישירות אל מול אותו אברך שמחזיק את בנו בידיו. הרב עצר מולו, הניח את ידו על ראש התינוק ואמר לאב ההמום: "תגיד לאשתך שאני אמרתי שהשם יוסף זהו השם הכי טוב והכי מתאים לבן שלכם, וששתשמח!" האברך החל לרעוד ולא הצליח לדבר, הרב הסתובב חזרה ויצא, ומי שלא ידע על מה מדובר, לא ידע שהיה פה גילוי של אליהו הנביא, כי אני מעולם לא הצגתי לפני הרב לא את האיש ולא את הבעיה שיש לו עם אשתו. מה שהביא לגילוי זה בוודאות היה שלום-בית ממש.

(הרב יצאל אבן דנאן, רחובות)

תשובה כהלכה

והיה אחת קצוץ. חיילים שהתגייסו דרך ה'הסדר' ונמצאים כרגע בעזה והכניסו להם פראמדיקית (אישה העוסקת ברפואה) שאיתם תמיד. בנוסח, בשיחות ובפעילות המבצעית כבר תקופה (כבר חודש פחות או יותר). דיברו עם ראש הישיבה והר"מים וכנראה שלא נעשה בזה יותר מדי והיא עוד איתם. מה הביני"שים החיילים צריכים לעשות בנידון? אם אתם קבוצה חזקה אתם צריכים לכתוב לממונים עליכם מכתב שבו אתם אומרים שאתם לא יכולים לשרת ביחד עם פרמדיקית ומבקשים להחליף אותה בפרמדיק. אם לא תהיה תשובה תגבשו את כל הקבוצה לסרב פקודה גם במחיר מאסר. אם לא תעשו את זה - פקידי הצבא לא ישתכנעו. כמובן צריך להודיע על כך לרבנים הגדולים שיגבו אתכם ויפעלו במקביל מול שר הבטחון שינחה את הפקידים הקטנים לפעול על פי החוק והשכל הישר.

גר צדיק. רציתי לשאול אם זכור לכבודו דבר מסוים שאמר מן הרב מרדכי אליהו זצ"ל לגבי המקום או התפקיד של גר צדק - במיוחד בארץ ישראל. האם יש הדרכה מיוחדת שקיבלת ממנו בעניין הזה? 1. אני זוכר שפעם בא הרב פרופסור אהרן שאר יושב לרב אליהו זצוק"ל ושאל אותו אם הוא יכול להתמנות כרב הטכניון אפילו שהוא גר. והרב אליהו עודד אותו מאוד להתמנות לרב הטכניון. 2. התפקיד של הגרים הוא ברוח, יש שלב בימי העולם שכל העולם כולו יקרא בשם השם. הגרים שבאו מכל מדינה ומדינה יהיו השגרירים שילמדו את היהדות לארצות שמהם הם באו.

דוד המלך על ארץ ישראל שהיא ארץ החיים. "אתה הלך לפני ה' בארצות החיים" (תהלים קטז ט). ורש"י ומצודות מסבירים שמדובר בארץ ישראל. וכך הביא הרד"ק מירושלמי (כלאים ט ד). וכך קורה גם היום בארץ ישראל שזוכים להאריך ימים.

לעומת המרגלים שדבק בהם המיתה

כל זאת לעומת העם שהלך אחרי המרגלים ומאס בארץ חמדה - דבקה בהם המיתה. כן כתיב (במדבר יד כט) "במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם וכו'": וכן "ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה: ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשארו את זנותיכם עד תם פגריכם במדבר".

המילה הנדירה "פגרים" מופיעה פה שלוש פעמים ברצף. היא מופיעה פעם נוספת בפרשת בחוקתי בתיאור הגלות הקשה "והשקמתי את פגמתיכם והקמתי את חמניכם ונתתי את פגריכם על גולליכם וגעלה נפשי אתכם" (ויקרא כו). זו מילה נדירה מאוד, 6 פעמים בכל התורה כולה, ועוד 16 בכל הנ"ך. 3 מתוך 6 מופיעים בחטא המרגלים, ללמוד כמה דבקו המרגלים ותומכיהם במוות רח"ל.

חיו מן האנשים ההם - נטלו חלקם בארץ ישראל

לעומתם נאמר על יהושע וכלב שדבקו בארץ ישראל ודבקו בחיים "ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ". והסביר שם רש"י "מה ת"ל חיו מן האנשים ההם? אלא מלמד שנטלו (ב"ב קיז) חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים". הרי לנו שדבקות בארץ ישראל מביאה את החיים.

כמו שכולנו רואים עכשיו בחוש איך היושבים בארץ ישראל מרבים ילדים. מתקיים בהם הבטחת ה' לאברהם על ישוב הארץ "וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאֶבְרַכְךָ וְאֶגְדַּלְךָ שְׁמֹךְ וְהָיָה בְרַכְּךָ: וְאֶבְרַכְךָ מִכָּרְךָ וּמִקָּלְךָ אֶאֱרֹךְ וְנִבְרַכְךָ בְּךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה" (בראשית יב). בני ישראל בארץ ישראל גם מאריכים ימים יותר מכל יושבי תבל. גם מגלים גבורה יותר מכל יושבי תבל. והכל מתוך תורת ארץ ישראל שהיא תורת האבות.

איך נשיר את שיר ה'?

הפְּרָטִים עַל פִּי הַנֶּבֶל פְּדוּיֵד חֲשֹׁבוּ לָהֶם כְּלֵי שִׁיר

מִרְן הֵרֵב אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ הַשְׁלוֹם הִיָּה מִהֵדֵר מִאֲדוֹד שְׁלֹא לִשְׁמוֹעַ שִׁירִים בֵּין הַמִּצְרִים שְׁלֹא נַחֲשׁוּב שְׁאִין לָנוּ אִיפֹה לְהִתְקַדֵּם בַּעֲנִין הַגְּאוּלָּה. בַּגִּל הַטֶּעַם הַזֶּה עָקְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת בְּהֵן יְדֵיהֶם שְׁלֹא יִכְלּוּ לִגְנוֹן כִּבְיֹנֹר. שְׁלֹא תִהְיֶה לָהֶם בְּבֵל תַּחֲלִיף לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל. וְלֹא שְׁמַחַת הַגְּלוּת כְּשִׁמַּחַת הַגְּאוּלָּה. וְלֹא יִשִּׁירוּ בַּגְּלוּת אֶת הַשִּׁירִים שֶׁשָּׂרוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ.

שְׁלֹא יִהְיוּ הַוּלָלִים הַסְרוּחִים עַל מִיטַתָּם וְחוֹשְׁבִים אֶת עֲצָמָם כְּמוֹ דוֹד "הַשִּׁבְכִים עַל מְטוֹת שָׁן וְסָרְחִים עַל עֲרֻשֹׁתָם וְאִכְלִים פָּרִים מִצֵּאן וְעִגְלִים מִתּוֹךְ מִרְבֵּב: הַפְּרָטִים עַל פִּי הַנֶּבֶל פְּדוּיֵד חֲשֹׁבוּ לָהֶם כְּלֵי שִׁיר" (עמוס ו). שְׁלֹא לִיפּוֹל בַּדְמִיוֹן הַזֶּה הַקִּפְדוֹ חֲכָמֵינוּ שְׁלֹא יִכְלּוּ כְּבִשִׁים צְלוּיִם בַּגְּלוּת זָכֹר לְקִרְבָּן פֶּסַח. שְׁלֹא יַחֲשׁוּב שֶׁאִפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת תַּחֲלִיף לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. שְׁלֹא יַעֲשׂוּ כָלִים כְּמוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. שְׁלֹא יַעֲשׂוּ קְטוֹרֶת כְּמוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וכו'.

הטעות לבנות היכל בחו"ל

זה חטא של הריפורמים בחו"ל שקראו למקום שלהם "היכל" כתחליף לבית המקדש. ולכן אנתון מקפידים שלא ליפול בטעות הזו ולכן לא מחוללים כאילו יש פה בית מקדש. רוצים את בית המקדש האמיתי. זו הייתה הטעות של אלה שהקימו את "מקדש חונוני" באלכסנדריה של מצרים. העתק המקדש שבירושלים. עם אותן קרבתות, וכהנים וקטרת ושיר של יום וכד'. כולם נהרגו באכזריות על ידי אלכסנדר מוקדון. ויהי רצון שנוכח לבנות את בית המקדש האמיתי השלם במהרה בימינו. אמן ואמן.